

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 59 □ 07-08-09/2008 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

Ons dorp in de Kempen...

Grote Ontmoetingsdag op 26 oktober in Nilania

Lieve Lezeres en beste Lezer,

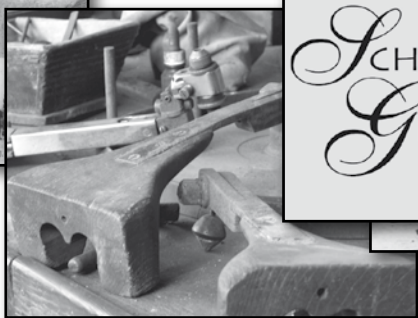
Uit het oog is niet noodzakelijk uit het hart. Dat bewijzen de meer dan driehonderd buitendorpse, trouwe lezers van ons blad. Maar toch: het doet goed mekaar af en toe eens weer te zien en te kunnen praten over de tijd van toen. Daarom organiseert De Poemp andermaal een grote ontmoetingsdag voor binnen- en buitendorpse lezers in Nilania, deze keer op zondag 26 oktober 2008.

“De Moord van Nijlen” ligt alweer twee jaar achter ons, en dus werd het tijd dat wij weer een ontmoetingsdag organiseerden. Wij van De Poemp hebben ondertussen echt niet stilgezeten. “Schitterend Geslepen”, het nu regionale project dat ons diamantair erfgoed wil bewaren, werd door onze kring opgestart en hij ondersteunt het nog dagelijks. Ondertussen zijn enkele bestuursleden ook actief bij de start van “Kempens Karakter”, een project waarmee zeven gemeenten (waaronder Nijlen) hun historisch erfgoed willen bewaren en open stellen voor

het publiek. Het zal u, beste lezers van De Poemp, dus niet verwonderen dat wij het tijdens onze ontmoetingsdag (ook) over slijpers gaan hebben. Wij bouwen een kleine tentoonstelling uit met foto's van oude slijperijen en “sleuren” een paar gekende getuigen in de praatstoel. Ook een streepje muziek zal niet ontbreken: Willy Jacobs brengt ons Vlaamse liedjes van toen en nu. Maar wij willen vooral ruimte geven tot ontmoeten, herinneringen ophalen, vriendschap beleven. Dat wordt het!

U bent dus welkom in Nijlen, ons dorp in de Kempen. Wij verwachten u in Nilania, Kesselsesteenweg 38 te Nijlen, op zondag 26 oktober tussen 14 en 17 uur. Geen inkomgeld, geen verplichting tot verbruiken. Wel lekker babbel en genieten. En De Poemp zal u gewoontegetrouw graag trakteren op een stukje gebak en een kopje koffie. Tot dan!

De mannen van De Poemp.

Mensen van bij ons...

De dames van 't jaar 1928

Ja, kijk maar goed naar de foto! 50 jaar geleden liepen tachtigjarigen krom en gebogen met een sjaaltje rond hun hals en een stok in de hand. Nu zijn tachtigjarigen gekleed naar de laatste mode en hebben ze allen een glimlach op het gezicht.

Ze hadden een oorlogsjeugd, hebben harde tijden gekend, maar ze hebben zich met verve erdoor geslagen. Het Nijlen van hun jeugd bestaat niet meer, maar hun levenslust is nog lang niet verdwenen. Enkelen zijn op het nippertje aan het oorlogsgevaar ontsnapt, velen hebben geliefden en vrienden zien heengaan. Dat is een kruis waarmee ze leren leven hebben. Ze hebben Duitsers gezien in de oorlog. Boven hun hoofden trokken witgestreepte luchtvlotten voorbij. Ze hebben Engelse, Schotse, Canadese en Amerikaanse soldaten gezien, van wie er veel gesneuveld zijn.

De dames van 't jaar 1928... Ze hebben in hun jeugd nog het kleine

blauwe vliedertje gezien dat alleen in de Netevallei voorkwam, en ook de gouden loopkever! Ook die komen niet meer terug!

Hun klastitularis, zuster Calasanz, ging met hen mee van het vierde naar het vijfde leerjaar. Zij is nu vooraan in de negentig en nog goed gezond. Aan zuster Elma, zuster Vita en juffrouw Joan Mercelis houden ze warme herinneringen over.

Het ga U allen goed, dames!

Jos Bastiaens.

Welgemeende dank aan Mit Verbist, Yvonne Driesen, Elza Nevelsteen voor hun medewerking. Een pluim verdient Maria Kegelaers om ze allemaal samen te brengen! De foto is van Frans Raets. Ook daarvoor onze dank!

Bij de foto :

We herkennen, van links naar rechts,

staande : Julienne Van Eester, Joan Verwerft, Yvonne Driesen, Angela Jacobs, Julie Berghmans, Irma Kets, Elza Nevelsteen, Augusta Van Tendeloo, Amelie Goormans, Rosa Bosschaerts, Bertha Willems, Yvonne Budts, Augusta Leysen, Mit Verbist;

zittende : Emerentia Huygelberghs, Maria Kegelaers, Emma Van Humbeek, Mit Vertommen, Renilda Knaepkens, Valentine Torfs, Virginie Peeters, Mia Van Immerseel.

De burgemeester figureert ook op de foto, maar die is wel enkele jaartjes jonger!

Huisnummering in de 19de eeuw

De tijd verricht onherroepelijk zijn werk. Zeker, hij zorgt voor het perspectief, dat de snijkant van gebeurtenissen wat afzoet, zoals meneer De Deyne al schreef in "Losse Flodders". Maar hij knaagt ook, beetje bij beetje, aan mensen en dingen tot zij in de nevelen van de geschiedenis verdwijnen. Soms echter komen verdwenen gewaande dingen-van-toen plots weer opdagen. Dat kan ons blij of droef stemmen, maar het is altijd interessant. En dus gaan wij in De Poemp een overigens pretentieloos reeksje schrijven over dingen die aan "de tand des tijds" ontsnapten. Of net niet.

De inmiddels verdwenen huisjes in de Rector de Ramstraat, anno 2005

Werkmanskuisjes in de Rector de Ramstraat

Vlak over de spoorweg stonden enkele maanden geleden in de Rector de Ramstraat nog een reeks werkmanskuisjes, in 1888 gebouwd door Eulalie Broeckhoven (geboren in 1868). De huisjes vielen niet op door schoonheid en zelfs niet door ouderdom, maar wel door de eigenzinnigheid waarmee zij het vroegere straatniveau aanduidden en een aparte loopgang opeisten tegen de huidige, opdringerige en hoger liggende asfaltbaan. Wij schrijven in de voltooid

verleden tijd, want ondertussen zijn de huisjes (na een brand) afgebroken om plaats te maken voor nieuwbouw. Bij de afbraakwerken kwam een oud huisnummer tevoorschijn: A260, en dat wekte onze nieuwsgierigheid.

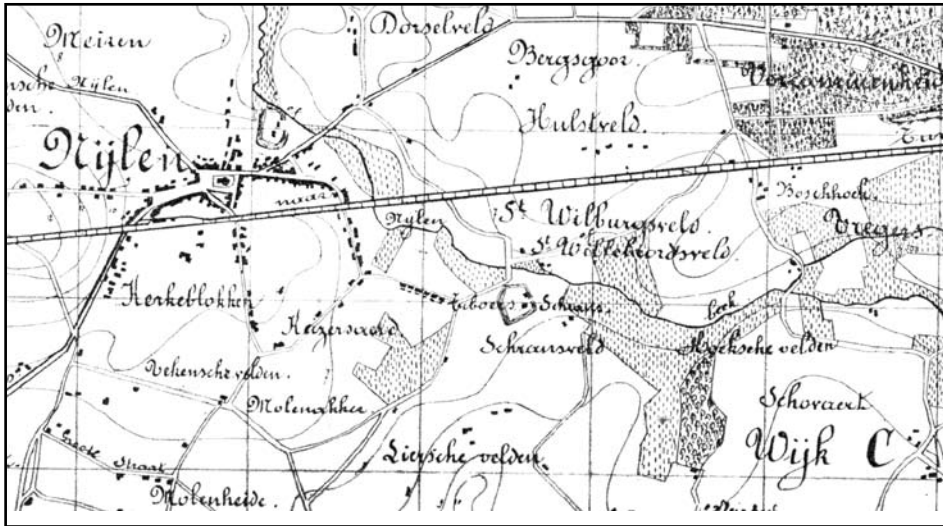
Aan het oude huisnummer A260 zit een heel verhaal vast.

Hoe kon een van de eerste huizen in deze straat nu het nummer 260 dragen? Hier volgt het relaas van wat wij konden ontdekken – en wat niet.

Napoleon en het kadaster

In een eerste benadering dachten wij dat de "A" van het huisnummer verwees naar de kadastrale sectie van het gebied. Het kadaster leidt ons naar Napoleon, die op 27 januari 1808 opdracht gaf tot het opstellen van een persceelsgewijs kadaster van Frankrijk en de bezette buurlanden, dus ook van onze contreien. De landmeters gingen meteen aan het werk in ons land, met de bedoeling tot een juiste en volledige toepassing van de grondbelasting te komen. Van elke landelijke gemeente werd een plan opgemaakt op schaal 1:2500. In 1835 werden de opmetingen beëindigd, uitgezonderd in Limburg en Luxemburg, die enkele jaren later in kaart gebracht werden. Die opmetingen vormen de historische basis van het huidige kadaster.

De percelen werden doorlopend genummerd. Nijlen is kadastraal ingedeeld in vier secties : A, B, C en D. De "A" van het oude huisnummer zou dus naar de kadastrale indeling kunnen verwijzen. Toch werd blijkbaar bij de huisnummering in de 19de eeuw door de bevolkingsadministraties een wijkindeling gevolgd die niet noodzakelijk overeenstemde met de kadastrale indeling. Op de kaart van Kessel, Bevel, Nijlen, Emblehem en Gestel van Jozef Vandenven (1910) wordt Nijlen onderverdeeld in vier wijken (A, B, C en D). Volgde Nijlen bij deze wijkindeling de aflijning

Fragment van de kaart van Jozef Vandenven uit 1910. Nijlen wordt onderverdeeld in vier wijken : A, B, C en D.

van de kadastrale secties? Op het gemeentehuis vonden wij (nog) geen antwoord op deze vraag, evenmin een kaart die de precieze indeling in wijken of secties weergeeft...

Huisnummering

Een antwoord doet een volgende vraag rijzen. Zo gaat dat altijd in de heemkunde. Voorlopig houden wij het voor ons huisnummer "A260" bij volgende verklaring. Nijlen werd voor de huisnummering, einde 19de begin 20ste eeuw, onderverdeeld in vier wijken of secties. Of die wijken samenvielen met de kadastrale indeling, blijft voorlopig een open vraag. In de wijken werden de huizen genummerd, waarbij een bepaalde reisweg gevolgd werd. De huizen werden dus niet genummerd per straat zoals nu, wel per wijk. Gaat de verplichte huisnummering voor onze gemeente verder terug dan de tijd van Napoleon? Inderdaad, lezer, weeral een andere vraag. Gelukkig moeten wij niet op alles een antwoord vinden, zelfs niet in De Poemp. En de lezer(es) die er meer van weet, mag ons dat altijd vertellen!

Walter Caethoven.

Met dank voor de medewerking aan Willy Van Tendeloo, eresecretaris gemeente Nijlen; Jef Colen, diensthoofd gemeentebestuur Nijlen; Nora De Peuter, archivaris gemeentebestuur Nijlen; Hans Engels, landmeter;

Wouter Ronsijn, universiteit Gent; Marc Vanhauter, provinciearchief.

Geraadpleegde bronnen:

- *Plan van Kessel, Bevel, Nijlen... getekend door Jozef Vandenven in 1910 voor de "Geschiedenis der gemeenten Kessel, Bevel, Nijlen, Emblehem en Gestel" van J. B. Stockmans.*
- *België, Kadaster : begeleidende tekst van het Nationaal Geografisch Instituut bij kadasterkaarten*
- *Het Kadaster, een bescheiden hulp voor genealogen (P.S. Teeling, Nederland). Dit artikel geeft een ruim historisch inzicht in de huisnummering, jammer genoeg uitsluitend voor Nederland. Er mag echter geredelijk aangenomen worden dat Vlaanderen onder Napoleon een gelijkaardige evolutie kende.*

Lezers schrijven...

In nummer 56 van De Poemp vertelde Fieke van Rik Verdaet in een bijdrage van Kristel Bruynseels onder andere over Tist Boer. Onze trouwe lezeres Angela Cuypers wil daar het volgende aan toevoegen:

Tist Boer (J. B. Wesemael) kon niet alle zieken genezen. Wat hij wel kon (en zo waren er meer) was de "roos" genezen. Hij had nl. een mol laten doodbloeden in zijn hand. Zo zou hij de kracht verworven hebben om de "roos" te genezen. Van zoge-

Mensen aan De Poemp

- Jos Bastiaens, 03.481.81.90
- Hypoliet Budts, 03.481.69.27
- Walter Caethoven, 03.481.85.70
- Hendrik Claes, 03.481.82.58
- Flor Dieltjens, 03.481.70.41
- Herman Engels, 03.481.84.11
- Jef Hermans, 03.411.02.78
- Frans Lens, 03.480.04.81
- Ros. Rymenants, 03.337.56.70
- Jos Thys, 03.411.21.98
- Pol Van Camp, 03.481.74.38
- Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

zegd "belezen" wilde hij niet weten. Daarom praatte hij gedurig met de mensen over gewone dingen.
Angela Cuypers.

Onze illustrator Marc Verreydt leerde van zijn grootmoeder, wier ouders aan het kapelleke in Kessel woonden, de juiste versie van het drankversje uit vorige Poemp:

*In Sint Salvator
tapt men bier en geen water.
Men tapt voor Jan en alleman
die 't betalen kan!*

Postzegels en diamant

Inderdaad, wat hebben postzegels met diamant te maken. Natuurlijk, diamant en de Kempen zijn onafscheidelijk, dat hebben we de laatste tijd genoeg kunnen lezen in dit blad. Het project "Schitterend Geslepen" is daarvan een goed voorbeeld. Maar wat nu met die postzegels?

Ik ben opgegroeid in Beerse. Daar werd in sommige huizen trouwens ook diamant geslepen. Als kind begon ik postzegels te verzamelen zoals anderen sigarenbandjes of stickers. Na een tijdje kwamen die op zolder terecht tot ik een rijpere leeftijd had bereikt. Toen ze terug van de zolder waren, stond ik voor de keuze: gewoon zegeltjes verzamelen per land of een thema kiezen? Ik ging voor een thema, maar wist nog niet duidelijk welk. Bloemen of vogels waren niet echt mijn ding. Dus moest ik op zoek naar iets anders. In 1993 begon ik in het Diamantmuseum van Antwerpen te werken. Daarom richtte ik mijn verzameling op dat schitterende steentje. Toen en ook nu nog een niet eenvoudige verzameling, want veel postzegels met diamant erop zijn er niet uitgegeven. Het is

Bij de postzegels:

Duitsland: een zegel uitgegeven naar aanleiding van 500 jaar Idar-Oberstein, het edelsteengebied bij uitstek. **Botswana** toont op deze zegel de verschillende fases van ruw naar bewerkt. **Antwerpen** profileert zich vooral met diamantjuwelen. **Botswana:** een postzegel in de vorm van een briljant. **Centraal Afrika** toont ons een zwarte slijper. **Cullinan I:** één van de grootste ooit geslepen diamanten ter wereld. **Israël Belgica 2001:** een "velletje" uitgegeven naar aanleiding van de internationale post-zegeltentoonstelling te Brussel in 2001.

dus zoeken naar die zegels, waardoor het een boeiende hobby blijft.

Maar het zijn niet enkel postzegels, ook stempels en postkaarten passen in mijn verzameling. Einde jaren '90 kwam ik terecht in de postzegelclub ARPO-JARPO te Lier. Toen bleek dat de voorzitter van de club, Firmin Thys, diamantslijper is geweest en toevallig ook "diamant op postzegel" verzamelde. Van een kleine wereld gesproken. Hoewel ik nog niet heb meegedaan aan regionale of internationale postzegeltentoonstellingen ben ik niet blijven stilzitten en promoot ik mijn verzameling. Dat doe ik o.a. via mijn website

www.diamondsonstamps.be

maar ook door tentoon te stellen op andere locaties. Zo heb ik het genoeg gehad om een tijdelijke tentoonstelling op te zetten in het Mineralogisch Museum te Merksem. Dit was geen primeur, want in het Diamantmuseum zijn er ooit ook postzegels van mij tentoongesteld. Af en toe houd ik ook een voordracht over mijn verzameling. Zo was ik te zien en te horen op de laatste verteldag van "Schitterend Geslepen"! Als afsluiter hierbij nog enkele "diamant" postzegels. Naar mijn gevoel de mooiste, maar dat is relatief. Voor een vollediger beeld surf je best eens naar bovengenoemde webstek.

Luc Van Roy

't Kapellekensdorp Bevel

Uit de "Geschiedkundige nota's van Bevel", opgesteld in 1902 door pastoor A. Van Tendeloo, blijkt dat Bevel een echt kapellekensdorp geweest is. Vandaag telt het nog drie stenen kapelletjes.

Rondomme in de heyde gelegen

In 1420 werd in een akte van verkoop van een huis en grond in Bevel vermeld dat het goed gelegen was nabij het kapelleke van O.-L.-Vrouw van Zeven Weeën, 'rondomme in de heyde gelegen'.

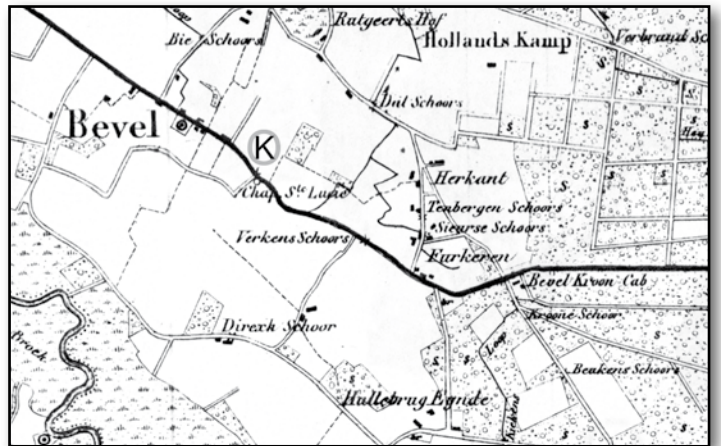
In juli 1652 werd een nieuw kapelletje in witte steen gebouwd, eveneens ter ere van O.-L.-Vrouw van VII Weeën, tweehonderd meter van de kruisberg verwijderd. De kerkenrekeningen vermelden "July 1652 aen witte kasseye tot Antwerpen tot het nieuw capelleke te bouwen te Bevel aen de stronckens tegenover suytwaerts de cleyn hoeve van Sint-Jacobs godshuys te Lier". Naast de Kleine Hoeve van dit godshuis was er in Bevel ook nog de *Grote Hoeve* van dezelfde Lierse instelling. Wanneer het verdween, staat niet vermeld. Mooi is de christelijke symboliek langs de weg. Op het hoogste punt, op de heuveltop, werd een kruis gepland en aan de voet van de heuvel bouwde men een kapelletje ter ere van de Moeder van Smarten.

Den stock te Hillebrugge

In 1557 en volgende jaren werd er geld geofferd in "den stock te Hillebrugge". Met een 'stock' werd een offerblok bedoeld. Vroeger werd die meestal gemaakt van een stuk uitgeholde boomstam, vandaar de benaming 'stock'. Het bestaan van dit kapelletje wordt bevestigd in 1570, daar er toen onkosten gerezen waren *te hillebrugge aen de capelle*. In 1650 wordt het als het **hullebrugscapelleken** vermeld. Het stond aan de westkant van de weg ten noorden van de brug, juist "op het droge", waar de beemden overgaan in hoger liggend land. Volgens pastoor Van Tendeloo lag het omstreeks 1800 "gansch in puinen" en werd het niet meer hersteld. Het staat o.a. afgebeeld op een 18de-eeuwse detailkaart van de omgeving.

Drie kapellen in 1902

De pastoor vermeldde dat in zijn tijd (1902) Bevel drie kapellen telde. Als eerste het kapelletje van de **H. Familie** dat "voor een veertigtal jaren door de Lierse familie Taymans (werd)opgericht". Dus ongeveer omstreeks 1860. Het bevindt zich aan de Kesselsesteenweg op de grens van Bevel - Kessel. Dit eenvoudige kapelletje wordt nog steeds in ere gehouden.

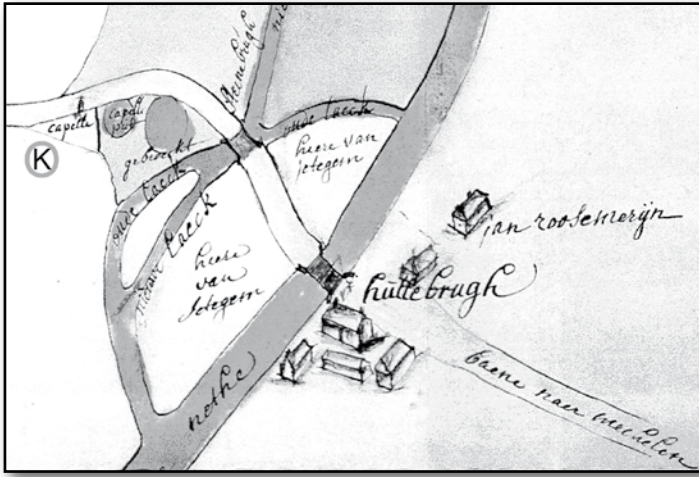

Op het plan van Vandermaelen (1846, Atlas Cadastral du royaume de Belgique) wordt de verdwenen kapel als "Chap. Ste Lucie" vermeld. De omcirkelde K werd door de redactie aangebracht. Zij duidt de ligging aan.

Een tweede, maar verdwenen kapel, was toegewijd aan **Sinte-Lucia**. Ze stond midden in het dorp, een paar honderd meter voorbij de kerk richting Bevel-Heikant. Ze werd afgebroken toen de oude dorpsstraat, nu Bevel dorp, in **vorige eeuw** werd heraangelegd. Volgens pastoor Van Tendeloo werd ze opgericht toen de *Rode Loop* of bloedafgang (dysenterie), die onze streek in het midden en op het einde van de 18de eeuw teisterde, vele slachtoffers maakte.(1) "De godsvrucht tot die heilige is van dan af onder het volk bewaard gebleven, zodat zij met reden als de bijpatrones der parochie mag aangezien worden".

Het kapelleke van de H. Familie te Bevel.

Aan Hullebrug stond er in 1557 al een kapelleke. Het verdween in het begin van de 19de eeuw. Op dit detail van een oud plan hebben wij de ligging met een omcirkelde K aangeduid.

Hoe kwam het nu dat de rode loop in die tijd in onze dorpen toesloeg? Op 26 juni 1794 hadden de Fransen in Fleurus (Henegouwen) de overwinning behaald op de Oostenrijkers (2). Een week later arriveerde een konvooi Hollandse soldaten dat van het slagveld terugkeerde met zieken en gekwetsten. De Berlaarse koster, schoolmeester en organist G.J. Verhulst noteerde in zijn "Remarcabele voorvallen..." daarover het volgende:

"1794. Deezen zomer zeer heet, en geenen regen, 't welk noyt een mensch alzo beleeft en heeft, zoo kwamen tot Gestel op de kasteelen twee hospitalen van gekwetste en zieke Hollandsche, dewelke kwamen van Valencyn, Landrecies, enz. Zij lagen op wagens; door de groote hitte stierven er veele en wirden daer op eenen hoek en in 't bosch begraven, zonder kiste of iet. De sommige waren zoo gekwetst dat het bloed door de wagens liep, en daer was ook door die hitte grooten stank". En verder noteerde hij dat die stank de rode loop had veroorzaakt, waardoor ook de omliggende dorpen besmet werden en gedurende drie maanden dagelijks vele slachtoffers maakte. (Zie ook Rosette Rymenants in Poemp 14 over "Een contagieuse sieckte, genaemt roode loop".)

Kruiskensberg

Alhoewel het ontstaan van de kruisverering op **Kruiskensberg** zou dateren van omstreeks 1260, werd pas in 1861 de alom gekende kapel opgericht. Bevel kan dus in 2010 het 750 jarige bestaan van dit kleine bedevaartsoord vieren samen met het even lange bestaan van de parochie. In datzelfde jaar namelijk werd de naam van een pastoor te Bevel vermeld, een bewijs van het bestaan van de parochie Bevel.

De indrukwekkende gebeurtenis kende dit vreedzame oord in 1939. Om de oorlogsdreiging af te wenden deed de pastoor van Nijlen in september van dat jaar een emo-

tionele oproep om aan Kruiskensberg te komen bidden voor de bedreigde wereldvrede. Verschillende parochies, waaronder die van Kessel, Berlaar, Gestel, Itegem en Bouwel beantwoordden de oproep. De bedevaart groeide uit tot een processie met duizenden aanwezigen.

Rond de kapel staan zeven kruiswegkapellekens, opgericht in 1895. Samen vormen ze in dit mooie natuurkader een schilderachtig geheel.

Frans Lens.

(1) Cijfers over het aantal slachtoffers dat toen als gevolg van deze besmettelijke ziekte in Bevel overleed, kennen we niet, wel het aantal overlijdens in Kessel. In 1793 waren er dat 53 en het jaar daarop 59, wat neerkomt op het dubbele van de jaren ervoor en erna. In 1793 telde het dorp 1179 inwoners.

(2) De **Slag bij Fleurus** (26 juni 1794) in Henegouwen was één van de belangrijkste veldslagen in de Lage Landen tijdens de Franse revolutionaire oorlogen. 70.000 Fransen vochten tegen een Oostenrijks leger van 52.500 man. Het gevolg ervan was dat de Zuidelijke Nederlanden in Franse handen vielen. Tijdens deze slag werd voor het eerst in de geschiedenis een verkenningsballon gebruikt, wat aan de Fransen een beslissend voordeel gaf.

Kruiskensberg te Bevel

Meneer De Deyne en Kruiskensberg

Kruiskensberg, anno 2008

In "Losse Flodders" beschrijft "Meneer De Deyne" de jaarlijkse "begankenis" naar Kruiskensberg op Goede Vrijdag. Wij konden niet aan de verleiding weerstaan zijn kleurrijk verhaal bij dit artikel als illustratie te plaatsen!

De grote dag voor "den ouden Bevel" was Goede Vrijdag: begankenis naar Kruiskensberg. Het eerste jaar van mijn verblijf in Nijlen vroeg ik aan onze pastoor, hoe ik er het best naartoe kon geraken. Want we moesten daar gaan helpen zegenen met de relikwie van het H. Kruis. En de pastoor antwoordde: "Ga maar met de stroom mee, alleman gaat naar daar". Dat bleek volkomen waar te zijn.

Van in de vroege morgenuren trokken de bedevaarders er naartoe. Ofwel uit echte pure devotie, ofwel omdat ze in de loop van het jaar iets "geloofd" hadden, ofwel omdat alleman er naartoe ging.

Het was er 'n Vlaamse kermis in 't groot: met lutteursbarakken, waarzegsters, liedjeszangers, met standen van landbouwmachines en naaimachines, hofgerief en planten, hele nesten gillende biggetjes, snoepkramen met zuurbollen, suikerbollen en honingbollen, warme rek en nobbelewietjes, en niet te vergeten tandentrekkers en de wagen-met-muziek van Tissens, die zijn onvolprezen en altijd afdoende medicijnen aanpreef als een weldoener van de lijdende mensheid, zo goed als voorniet! Een marktplein of iets in die aard was er niet: alles stond opgesteld langsheen de banen die uitliepen op de kapel van het H. Kruis op een heuvel. En ik heb ooit gezien

dat de varkenskooplui en "meuttekenstuipers" zaten te kaarten voor grof geld, in de kant langsheen de baan, bij gebrek aan caféaccommodatie.

Aan de kapel zelf schoven de bedevaarders aan in eideloze rijen. En daar stonden wij, de onderpastoors van Nijlen en van Kessel, te zegenen met de relikwie van het H. Kruis, uren aan een stuk tot we onze rechterarm niet meer voelden.

Per lignum sanctae crucis

de inimicis nostris libera nos, Deus noster! (*)

Achter de kapel waren vijf kleine putjes, met water. Jaarlijks, ter gelegenheid van de de begankenis van Goede Vrijdag, werden die putjes gereinigd van zand, onkruid, dode kikkers, enz. De echte bedevaarders lieten nooit na een fleske water mee naar huis te nemen of minstens het kruiske van hun paternoster erin te dopen. En aan de ijzeren staven van de deur of de vensters van de kapel hing altijd een hele resem lintjes, kousenbanden enz.: die werden er heel het jaar door aangeknoopt om de koorts af te binden, of... om aan 'n lief te geraken. In welke mate dit alles afdoende was, weet ik niet. Maar het was een oeroude gewoonte.

Er was ook een sermoen in open lucht door een pater kapucijn van Herentals. Eenmaal, bij gebrek aan pater, heb ik het gedaan. En ik kan het u verzekeren, dat was geen klein bier. Niet omwille van de inhoud van het sermoen, maar omwille van de "force": in die open ruimte was het onmogelijk om u te doen verstaan, want een micro was er niet.

Rond 13 uur was het godsdienstige programma afgewerkt. De bedevaarders kregen honger en gingen naar huis, de kramen werden afgebroken... en wij trokken naar de pastorie, voor het middagmaal.

(*) *Door het heilig kruishout, Heer, bevrijd ons van onze vijanden.*

De jaarmarkt aan 't Kruiske te Bevel (foto vroege 20ste eeuw).

Peer Krik, een vergeten volksfiguur uit de Kesselhei

Rijmen en dichten zonder...

Petrus Antonius Janssens, beter gekend als Peer Krik, was afkomstig van Pulderbos en woonde in de Kesselhei aan de spoorweg. Peer was verlamd aan zijn linkerbeen en moest met een kruk gaan (vandaar zijn bijnaam). Hij had ook een misvormde rechterhand, maar speelde ondanks die handicap trekorgel (harmonika) als de beste. Hij kon ook goed rijmen en dichten en maakte bij een belangrijke gebeurtenissen dadelijk een tekst. Daarop zette hij een bestaande melodie en... een nieuwe smartlap was geboren. Zondags stond Peer dan aan de kerk te spelen met zijn 10-basser, "zijn harmonika", zong en verkocht er zijn liedjes. Ook bracht hij deze liedjes op de kermissen in de omgeving, ook in Lier. In de slijpersfabrieken verkocht hij daarbij nog nootjes.

Op de Achterbist te Nijlen woonde Maria Philomena Rohart, beter gekend als Meineke Lauw (zo genoemd naar haar stiefvader Leo Ruyts, alias Lauwke). Meineke, een mooi meisje, kon moeilijk spreken maar werken deed ze als de beste. Zij ging bij de mensen schoonmaken. Zo ook bij Peer Krik in de Kesselhei. Van het een kwam het ander en begin jaren dertig trouwde Peer met het 20 jaar jongere Meineke. In 1932 werd hun zoontje Jos geboren en drie jaar later hun dochtertje Maria. De koningswens van deze twee door moeder natuur misdeelde mensen werd vervuld. Samen vormden zij op hun manier een gelukkig gezin.

Toen Joske groter werd, mocht hij mee met vader op route. Nadat die zijn liedjes ten gehore had gebracht, ging hij met zijn "kroezeke" (bekertje) rond voor de nodige steun.

Tragisch einde van Peer en zijn familie

Bij het uitbreken van Wereldoorlog Twee ging Peer, zoals de meeste mensen toen, met zijn gezin op de vlucht. Peer geraakte tot diep in "de Vlaanders" (hij had daar nog ergens familie wonen).

Op maandag 27 mei, een prachtige zonnige dag, doorliepen Duitse Heinkels en Stuka's de blauwe hemel en wierpen massa's brandbommen af, vooral op stilstaande legerkolonnes. Aan het hoeveke van René Desmet in de Kattenwegel te Aalter bevonden zich vele Belgische soldaten met hun paarden en was er ook een hele groep vluchtelingen. Om 10.30 u begon de Duitse artillerie vanuit het nabije Nevele te vuren op de soldaten aan voormelde hoeve. Vele fosforgranaten ontploften in de directe omgeving en een daarvan sloeg in op de harde grond aan de voorkant van het huis, waar een deel der

vluchtelingen zich in doodsangst schuilhield. Met verschrikkelijke gevolgen. Zeven onder hen waren op slag dood of stierven later ter plaatse. De gewonden werden verzorgd door vier legerdokters en een aalmoesener stond de stervenden bij. Peer, zijn twee kinderen, zijn schoonmoeder Carolina Vernie (Paulientje Rohart) uit de Achterbist, haar buurvrouw Maria Coleta Wouters (van Boske Wouters), die getrouwd was met Louis Brabants (de Witten Troeter), verloren er het leven. Laat diezelfde dag tekende Koning Leopold III de capitulatie. Die ging 's anderdaags in. Te laat voor Peer en zijn gezin. Meineke, die haar man, haar kindjes en haar moeder verloor bij deze tragedie, werd erg verminkt overgebracht naar het ziekenhuis van Brugge en overleed dag op dag drie maand later in het Antwerpse Stuivenberg Ziekenhuis. Peer en zijn familie vonden hun laatste rustplaats ver van huis

Peer en Meineke, hun kinderen Joske en Mariake, niet lang voor de oorlogstragedie.

op het kerkhof van Tielt nabij Aalter.

Laten we met deze bijdrage trachten de gedachtenis aan Peer, de volksfiguur uit de Kesselhei, die met zijn levensliedjes de vooral tragische gebeurtenissen uit onze omgeving bezong, weer in herinnering brengen.

Een liedje van Peer

Liza Vercammen (van de Sijs) ging als jong meisje met haar moeder en zusters aan de kerk luisteren naar de liedjes van Peer. Ze bleven luisteren tot ze het liedje kenden en togen dan al zingend door de hei naar huis. 's Avonds zongen ze thuis de liedjes van Peer bij het licht van de "petrollamp", begeleid door de mondharmónica van hun broers.

Het liedje dat hiernaast volgt, is Liza speciaal bijgebleven. Ze heeft het talloze malen gezongen in de slijpersfabriek waar ze werkte als verstelster. Het verhaal gaat over een jongen uit de hei die, nadat hij teruggekomen was uit het leger, aan de gevolgen van de vuil (venerische) ziekte overleed.

Jos Thys.

Met dank aan:

Mevr. Els Roels, archief gemeente Aalter

Dhr. Roger Baeckelant, Heemkundige Kring Aalter

Dhr. Maurice Thys, auteur artikel "Herinneringen Meidagen 1940" - Heemkundig tijdschrift "Land Van De Woestijne"

Dhr. Paul Van Ostaeyen voor de foto van Peer en zijn gezin

De afstammelingen van de familie Janssens aan de Vogelenzang

Dhr. Jef Coolen, gemeentebestuur Nijlen

Mensen van bij ons

LIEDJES VAN TOEN

Meisjes, als gij wilt gaan vrijen...

Jonge meisjes, als gij wilt gaan vrijen
Neem dan toch nooit een uit de Kessel-hei
Want die komen om u te verleiden
En ze brengen u in het verdriet
In de week willen ze met u vrijen
Maar des Zondags bezien ze u niet

Ik had een lief, het was een knappe jongen
Maar hij kreeg de ziekte tot diep in zijn bloed
En de dokter heeft hem voorgelezen
Dat hij daarvan sterven moet
Dat hij daarvan nimmer kan genezen
Dat hij daarvan sterven moet

Jonge meisjes, ik kom er u vragen
Eer dat ik de wereld afiga
Als ze mij dan zullen begraven
Dat ge dan mee naar 't kerkhof zult gaan
Ja, als ze mij dan zullen begraven
Dat ge dan mee naar 't kerkhof zult gaan

Ja, en op uw graf zullen we zetten
Als een spiegel voor groot en klein
Hier ligt ene jongen begraven
Die gestorven is door het venijn
Ja, hier ligt ene jongen begraven
Die gestorven is door het venijn

Jan Van Looy in de praatstoel.

Wij moeten het eerlijk toegeven, lieve lezeres en beste lezer, over de geschiedenis van het slijpen in Bevel mag best wat meer verteld worden in De Poemp. Wij waren dan ook blij dat Jan Van Looy (voor de jongere Nijlenaars vader van “den Tits” uit De Molen) zich bereid verklaarde ons een en ander te vertellen over de diamantbewerking in zijn dorp. Wij zetten Jan in de praatstoel en na twee babbels van ruim een uur weten wij weer wat meer. Over de Bevelse slijpers, maar ook over het voetbal, de duiven, de oorlogsjaren. In een klein dorp kent iedereen blijkbaar iedereen, lopen vaak dezelfde mensen door een trits verenigingen...

De beginjaren van het steentje in Bevel

Jan Van Looy is de derde uit het gezin van Miel Van Looy en Bertha Van Tendeloo (alias Take van de Korte). Hij werd in 1941 geboren en bericht over de beginjaren van het Bevelse steentje dan ook “van horen zeggen”, vooral van zijn vader. Hypoliet Budts vertelde in het millenniumboek “Sprokkels” al dat de eerste slijperij in Bevel gebouwd werd door August Vercammen (Gust van den dijkwachter) in 1924 – 1925. Even later volgden de gebroeders Tielemans (alias de mannen van Gillekes) met een “fabriek” in 1927 – 1928. Het verhaal van Jan sluit daarbij aan. Zijn vader werd in zijn jeugd zwaar gewond, zodat hij niet kon helpen op de boerderij. Dus leerde hij op zijn 14de het slijpen bij “de Rosse Lemmens” in de Rector de Ramstraat in Nijlen. Van het een kwam het ander en in 1927 bouwde hij aan de Kiezelweg de tweede (?) Bevelse slijperij. Hij werkte er bijna heel zijn beroepsleven voor “Sjel” De Schutter uit Kessel.

Halve sjottersploeg op ‘t fabriek
Bert Moons vertelde ons in Poemp 52 hoe het huidige KFC Bevel in 1927 startte met volgende bestuursleden : voorzitter Arthur Verreet, secretaris Marcel Koeckelaers, schatbewaarder

Miel Van Looy bouwde tweede slijperij van Bevel.

Eduard Mariën... en ondervoorzitter Alfons Van Looy. De functie van Alfons Van Looy werd evenwel ingevuld door zijn broer Emiel. Het zal onze lezers dan ook niet verwonderen dat op een gegeven ogenblik zowat de halve kampioenenploeg van FC Bevel bij Mieleke Van Looy op “het fabriek” zat. Jan denkt hierbij onder meer aan Karel Schellens, Jos Van De Reydt (“den Brokkie”) en Mon Van den Eynde (“Monkes van En”). Mannen uit de ploeg waarmee Bevel in 1942 kampioen speelde in eerste provinciale (zie ook Bert Moons in Poemp 52). Bert Van Camp, de keeper van de kampioenenploeg, heeft het langste in de slijperij aan de Kiezelweg gewerkt. De anderen

begonnen een eigen bedrijfje, eens ze goed “hunnen kost” verdienden. Vader Miel Van Looy heeft zijn slijperij nooit verlaten. Slijpen, duivenmelken en sjotten vulden zijn leven (samen, uiteraard, met de zorg voor zijn gezin). Vijf van zijn kinderen hebben bij hem in “het fabriek” gewerkt. Miel overleed in 1981. Jan is ervan overtuigd dat zijn vader een gelukkig man was.

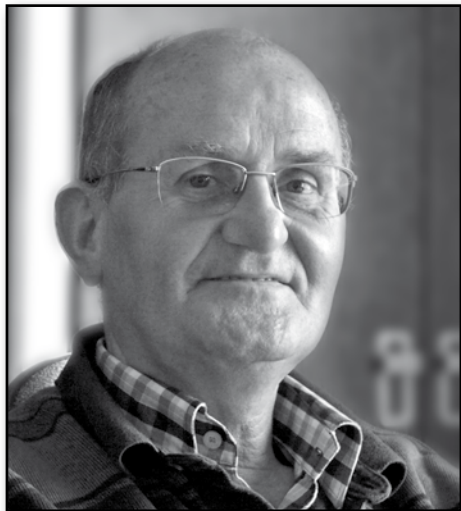
Oorlog

Het slijpen kende ook in Bevel hoogtes en laagtes. Tijdens WO II ging Miel noodgedwongen helpen “kiekes” plukken bij “Lewieke Tamboer”. Werd de slijperij toen tijdelijk niet gebruikt, dan was de motor met centrale aandrijfjas toch nuttig voor het bereiden van “petattebloem”. Jan vertelt hoe iemand blijkbaar de familie verklikt had bij de bezetter, hoe die niks vond bij de controle, en hoe die – bij het zien van de talrijke familie – verontwaardigd was over het verklikken. Tja, het was voor de mensen geen gemakkelijke tijd, ook niet in het eerder rustige Bevel.

Studeren... of niet?

Zoals gezegd, werd Jan geboren bij het begin van WO II. Toen hij de lagere school voltooid had, werd er beslist dat hij mocht gaan studeren aan het college van Lier. Na drie jaar Latijn-Grieks had Jan begrepen dat er nog andere dingen waren in het leven. En toen hij een herexamen Grieks had, gaf hij er de brui aan. “Ge zult met ‘t slijpen ook wel uwen kost verdienen”, meende vader Miel. Voor het “verder studeren” kregen de jongens overigens in het algemeen betere kansen dan de meisjes. Jan leerde aldus het slijpen van zijn vader: kleingood (soms wel 400 in

een karaat!), achtkant. Hij maakte zo in 1956 ook de weg vrij om vanaf vrijdagds te kunnen “uitgaan”, en heeft daar nog altijd geen spijt van. Alhoewel hij later, als volwassene, een stuk van zijn “schaai” heeft ingehaald met avondlessen boekhouden en verzekeren. Maar dat is een ander verhaal.

Onze zegsman, Jan Van Looy.

Plezante tijd

Jan herinnert zich zijn slijperstijd als een plezante periode. Zussen Mia en Tine waren goede zangers, en in “het fabriek” werd wat afgezongen! Ook

rondtrekkende zangers waren in het bedrijfje welkom. Slijpers waren toch “hun eigen baas”. Vader Van Looy stopte het werk soms midden in de namiddag om naar “Schipper naast Mathilde” te gaan kijken. Dat was echt geen probleem! Ook met Bevel kermis in augustus lieten de slijpers zich gelden.

Van zeven molens was de slijperij na WO II gegroeid naar vijftien. Ze werd verwarmd met kolen, later met mazoet. Rond 1965 werd de aandrijving met één motor en een centrale as vervangen door individuele, zachtlopende motoren. Ook in deze slijperij raakte wel eens iemand met de haren vast aan de spil van een diamantschijf. Jan herinnert zich nog hoe “Gusta van den brouwer” ooit in de problemen raakte.

Bij een dip in de diamantnijverheid besloot hij in 1970 toch - getrouwd zijnde en aan het bouwen - bij Gevaert te gaan werken. Hij heeft de algemene neergang van het slijpen in onze streek niet meer persoonlijk beleefd. Het leren op leercontract was eigenlijk geen goede zaak, vindt hij

nu. Je leerde de stiel meestal maar gedeeltelijk, verdiende (te) vlug geld. Hij herinnert zich hoe René (Prim) Vercammen als een van de weinigen heeft leren snijden op de vakschool.

“Control” in Bevel

We hebben het met Jan nog even over de (onvoldoende) bijdragen voor sociale zekerheid in de sector, over het zwartwerk, over verloren en weergevonden diamant, over zijn rol in de duivenmelkerij... ja zelfs over de Nijlense Molen waar onze lezers hem geregeld kunnen treffen. Van “control” hebben ze eigenlijk in Bevel weinig last gehad, meent hij. Al bij al vond Jan Van Looy zijn slijperstijd de beste van zijn leven. Mocht hij het kunnen overdoen, dan zou hij de periode Gevaert overslaan. Dat vinden wij meteen een passend slot voor dit Bevels diamantverhaal!

Walter Caethoven.

*Met dank aan Jan Van Looy en Hypo-
liet Budts. Zonder hun medewerking
had ik deze bijdrage echt niet uit mijn
mouw kunnen schudden!*

Lezers schrijven...

Zoektocht Walter Strang

Even een kleine kanttekening bij het artikel “Zoektocht Walter Strang”: Wat ik me van die periode herinner is dat het betreffende regiment bij ons op de Astridlaan, “oep de haa”, zoals we dat toentertijd noemden, een wagenpark had. Merkwaardig daaraan waren twee éénpersoonstentjes; die dienden om een soldaat die een of ander klein vergrijp (dronkenschap?) had begaan in op te sluiten.

Die Canadezen mochten niet verklappen vanwaar ze gekomen waren. Wat ze echter deden, was de vrouwen met signorita aanspreken. Sommigen wilden zelfs met lires betalen. Zo, weg militair geheim! Of de Duitsers er hun voordeel mee hebben gedaan, betwijfel ik.

Twee van die soldaten logeerden bij ons, Astridlaan 11. Ze hadden hun slaappleats op de plankenvloer van onze “voorplaats”. De een was een stevig gebouwde, donkerharige sol-

daat die Franse voorouders had gehad. De ander was een slanke, blonde man die van Scandinaviërs afstamde. Die blonde man was in het bezit van een Lügerpistool, dat hij als oorlogsbuit van een Duitse officier had afhandig gemaakt. Nog een andere soldaat van die eenheid kwam regelmatig bij ons over de vloer. Hij heette Ronald Winder en liet als aandenken het insigne van zijn muts achter. Jammer genoeg is dat teken van vriendschap, zoals zoveel andere dingen, verloren gegaan in de loop van tijd.

Juul A. Nelis

Het oude Mariakapelleke in de Kapellebaan

Niet toevallig staat het oude Mariakapelleke in de Kapellebaan te Nijlen op een kruispunt. Vele lezers zullen zich de bijhorende, verdwenen lindeboom nog herinneren. In de jaren 50 gingen wij vaak met vier, vijf jongens rond die indrukwekkende boom staan om daarna, tipvoetend, door het tralieraampje naar het plaasteren Mariabeeld in de kapel te kijken...

Het zijn verre, maar heldere herinneringen uit een onbezorgde jeugd. “Maria wil ons bevryden van de kors en alle lyden” stond boven de zware, haast gepantserde poort geschilderd. Na een restauratie eind vorige eeuw werd die “kors” als “koorts” herschilderd, maar de boodschap blijft. Persoonlijk heb ik nooit een beroep moeten doen op Onze-Lieve-Vrouw van de Kapellebaan om koorts te verdrijven. Maar Jos Thys herinnert zich nog hoe hij met dat doel in opdracht van zijn vader een koortslintje aan het tralievenster is komen binden. Bedoeling was zo “de koorts af te binden”, ongeveer zoals dat vandaag soms nog op Kruiskensberg gebeurt.

Het kapelleke op het kruispunt van de Molenstraat en de Kapellebaan herinnert mij door zijn strategische positie nog bijna dagelijks aan mijn jeugd. Als gehaaid Poempist vroeg ik mij meermaals af hoe oud het gebouwtje wel zou zijn. Onlangs ontdekte poempist Frans Lens in het “veldboek” van Jozef Weyns (u weet wel : de eerste conservator van het Open Lucht Museum Bokrijk) enkele bladzijden over dat Nijlense kapelleke. Dat was voor mij de start van een niet altijd even succesvolle zoektocht die mij via het gemeentehuis en de pastorie tot het provinciale kadaster en het Nationaal Geografisch Instituut leidde. De zoektocht brengt ons ook, hoe kan het anders, bij de huidige sleutelbewaarster van het kapelleke: de 89-jarige Liza Vercammen!

Het Mariakapelleke in de zestiger jaren van vorige eeuw, voor de fraaie lindeboom gekapt werd...

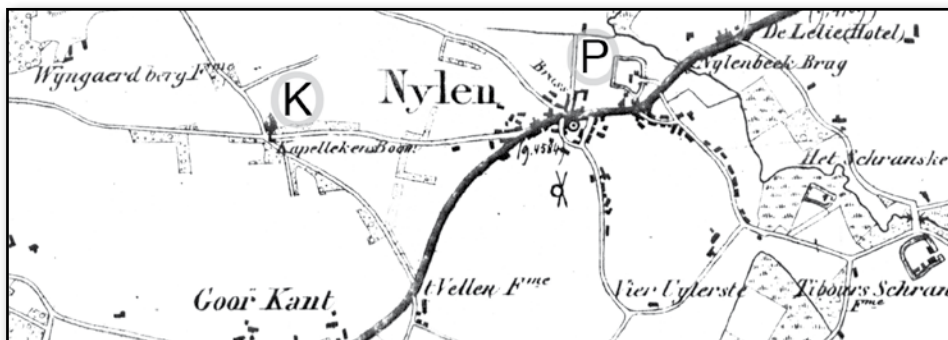
Het kapelleke en Jozef Weyns

Pastoor Sonnemans vermoedt dat het kapelleke een “pestkapelleke” zou kunnen zijn. Jozef Weyns houdt zich in zijn veldboek op 2 april 1947

echter aan Maria als behoedster tegen “kors en alle lyden”. Twee Nijlense geestelijken bevestigen trouwens op 15.04.1947 dat “aan de staven van ‘t kapelletje vroeger lintjes, kousenbanden, etc. werden geknoopt om de koorts af te binden”. Weyns noteert verder dat het gebouw “langs de oude heirbaan Antwerpen – Herenthals” staat en vermoedt dat er ooit twee lindebomen naast prijkten. Hij maakt een schets van het gebouw en de imposante lindeboom en bezorgt ons een detailtekening van de ijzeren kruisen op het dak. (1) Jozef Weyns noteert tenslotte dat het gebouw op gemeentegrond staat en dat in 1947 zowel de Kruis- als de Sacramentsprocessie langs het kapelleke kwam.

Zoektocht

Wij zijn Jozef Weyns dankbaar voor deze nota's in zijn veldboek. Maar ook hij geeft geen antwoord op de vragen hoe oud de kapel is en wie ze gebouwd heeft. Wij kregen voorlopig geen toegang tot het parochiearchief en ook het bisschoppelijk archief in Antwerpen bleek met vakantie. Meer succes hadden wij met de kadastrale kaarten van het Nationaal Geografisch Instituut. De reproducties waarover De Poemp ondertussen beschikt, kunnen het gebouw toch enigszins in de tijd situeren.

Fragment v.d. kaart Vandermaelen (1846). We vinden er de “Kapellekens Baen” op. De K en P werden aangebracht door de redactie. Ze verwijzen resp. naar de kapel en de pastorie.

Fragment Ferrariskaart (1777).

Wat blijkt:

- Op de Ferrariskaart (1777) bestaat het kruispunt Kapellebaan / Molenstraat al, maar is er geen spoor van een kapel.

- Op de kaart van Vandermaelen (1846) uit de "Atlas Cadastral du royaume de Belgique" wordt de huidige Kapellebaan aangeduid als "Kapelkens Baan" en prijkt een "vlekje" op de plaats van het kapelleke.

- Een fraai gekleurde kopie van het primitieve kadasterplan uit 1852 levert geen bijkomende inlichtingen.

- Op het kadasterplan van de "Dépot de la Guerre" met de gegevens van 1865 vinden wij voor het eerst de aanduiding Chap_le (kapel) terug op het kruispunt Kapellebaan / Molenstraat.

- Op de kaart Vandenvan, horende bij de "Geschiedenis der Gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel" (1910) wordt op het kruispunt een gebouw gemarkeerd, zonder verdere beschrijving.

Ons voorlopige en voorzichtige besluit is dat, reeds in de eerste helft van de 19de eeuw, er één of verscheidene kapellekes stonden in de "Kapelkens Baan". Of het (ook) om het huidige gebouwtje gaat, moet verder onderzocht worden. Zekerder lijkt

ons dat in 1865 het huidige kapelleke op zijn huidige plaats stond.

Wie de kapel gebouwd heeft, blijft ook een open vraag. Maar ze staat alleszins op gemeentegrond en moet dus door de gemeente onderhouden worden (sic!).

Deze foto werd genomen op 31 mei 1991. We herkennen, v.l.n.r.: Virginie Peeters, Louisa Van Rompay, Liza Vercammen, Wis De Doncker, Melanie Smets, Mathilde Van Uffelen, Marieke Rosseau en Thomas Van Peer, kleinzoon van Virginie Peeters.

Het kapelleke van Liza Vercammen

Liza Vercammen, 89 lentes jong, is de huidige sleutelbewaarster van het kapelleke. Dat is niet te verwonderen, want zij woont er vlakbij. Liza volgde enkele jaren geleden Melanie Smets op. Melanie nam de taak op

haar beurt over van haar moeder, Fanny Kegelaers (gehuwd met Jan Smets ofte "Jan Keust"). Elk jaar kan de argeloze voorbijganger ter plekke vaststellen dat de meimaand nadert. Dan zijn een groep dames uit de Kapellebaan en omgeving druk doende om het Mariakapelleke te poetsen en te versieren. En elke meiavond wordt er om zeven uur 's avonds gebeden. Het kapelleke heeft ook een heuse offerblok, vanaf de straat te gebruiken. Met het geld uit de offerblok koopt Liza kaarsen en bloemen. Heel de zomer brandt er dan ook een kaars in het kapelleke, en Liza ziet minstens een keer per week na of alles nog in orde is. Liza zorgt graag voor het kapelleke, alhoewel zij de laatste tijd wat vlugger moe wordt. Maar dan staan de dochters klaar om een handje toe te steken.

Het kapelleke heeft ongetwijfeld de mensen van Nijlen dichterbij elkaar gebracht. In goede en misschien vooral in kwade dagen. Zo herinnert Liza zich dat Louis en Fons, zonen van Fanny Kegelaers en Jan Smets, tijdens de oorlog achter het altaar van het kapelleke sliepen om aan de Duitse opeisingen te ontsnappen. Wij hopen dat het gebouwtje nog lang aan het opdringende verkeer en de groeiende bouwwoede kan ontsnappen. (2) Laten wij nooit vergeten hoe onze voorouders in Maria ook hun eigen moeder eerden!

Walter Caethoven.

Kadasterplan uit 1865. De K werd door de redactie aangebracht om het kapelleke aan te duiden.

(1) Het achterste kruis van het kapelleke is vandaag verdwenen. Is het bij de restauratiewerken in de jaren 90 achtergebleven in het gemeentemagazijn? Of was het totaal versleten? Wij nodigen het gemeentebestuur in elk geval uit om dit recht te zetten en kunnen, mocht het nodig zijn, een detailtekening van het achterste kruis bezorgen.

(2) Naar het schijnt worden in of rond het gemeentehuis plannen gesmeed om het kapelleke naar de overkant van de straat te verplaatsen.

Beelden uit ons fotoboek

De Poemp zou dat betreuren. Het gebouwtje staat waarschijnlijk al een paar eeuwen op de huidige plaats – en het staat er goed!

Een kleine reis door de tijd:

- bovenaan het kapelletje einde jaren 40 van de vorige eeuw;
- de tweede foto werd waarschijnlijk ergens in de jaren 60 genomen;
- de laatste foto toont ons het gebouwtje, inbegrepen de telefooncel en een nieuw aangeplant boompje, anno 2008;
- onderaan: schets van het kapelleke in het veldboek van Jozef Weyns (1947)

De Bevelsesteenweg in Nijlen (2)

Amanda Faes herkende de ongeveer 14-jarige knaap aan het ijzeren poortje als haar broer Frans, geboren in 1914. De houten elektriciteitspalen waren toen pas geplaatst (elektriciteit kwam er pas in 1928 in Nijlen. Zie ook Walter Caethoven in Poemp 30 blz. 5).

Deze foto verbergt een stuk van het Nijlense diamantverhaal. Deze plek was als het ware een nest van diamantwerkplaatsen. De drie mooie burgerhuizen links op de foto behoorden aan de gebroeders Faes, allen diamantairs. In het eerste huis links woonde August Faes (Stafke). Achteraan was er een kleine slijperij. In het tweede huis woonde Fons Faes (Bokske). Ook daar was er achteraan een slijperij. In het derde huis woonde Jan Faes. Aan dat huis was een “snijkamer” gebouwd. Een eind verder naar de spoorweg toe bezat Jozef Vranckx (Jef van Kwitskes) een middelgrote slijperij.

Aan de rechterkant van de straat, niet zichtbaar op de foto, had de familie Haverals een slijperij gebouwd.

De villa van Sander Dom en het huis van Louis Lenaerts (evenmin zichtbaar op de foto) hadden beiden een grote slijperij in de achtertuin. Bemerkt ook het personeel (verstelsters en slijpers) voor het huis van de familie Faes.

Onze bijzonder getuige bij het verkennen van deze foto was Amanda Faes. Onze hartelijke dank!

Hypoliet Budts.

De Poemp op het net

Je kan onze “Poemp” ook op het internet vinden. De eenvoudigste manier is naar het volgende adres te surfen: home.scarlet.be/w.caethoven en dan “De Poemp” aan te klikken.

En natuurlijk hebben wij ook een e-postadres : depoemp@scarlet.be

Schitterend Geslepen

krijgt 39.000 Euro van Vlaamse Gemeenschap

“De tijd vliegt snel, gebruik hem wel” is een leuze die ons op de lagere school stevig werd ingeprent. In augustus bereikte ons het nieuws dat het erfgoedproject Schitterend Geslepen 39.000 Euro mag verwachten van Brussel in 2009, het derde en ondertussen al laatste jaar van het startproject.

De tijd vliegt inderdaad snel! Dat betekent uiteraard niet dat we er over een jaartje mee stoppen. Integendeel, momenteel wordt volle aandacht besteed aan de mondelinge verhalen rond het steentje. Een stukje verwerking ervan kan al op de webstek beluisterd worden. Ook de plannen

rond een reizende tentoonstelling en een mooi geïllustreerd boek over het steentje in de Kempen krijgen duidelijker vorm. In dit kader moet Slijperij Lieckens, eigendom van de gemeente Nijlen, beslist een grondige opknapbeurt krijgen. Het op te richten ontvangstgebouw zal vast een toeristische meerwaarde geven aan de site.

En tenslotte is er nog het nieuwe erfgoedproject Kempens Karakter van Grobbendonk, Herentals, Herenthout, Lille, Nijlen, Olen en Vorselaar. Wij hopen dat cultuurminister Anciaux de onbetwistbare waarde van dit initiatief zal ontdekken en

(letterlijk en figuurlijk) waarderen. In “Kempens Karakter” kan immers onder andere ons project “Schitterend Geslepen” voortgezet worden!

Wie ondertussen zijn diamantverhaal wil vertellen of beschikt over foto's, films, documenten, bijzondere voorwerpen rond het steentje in de Kempen, kan altijd contact opnemen met Jeroen Janssens op het gemeentehuis (telefoon 03.410.02.09) of met een van de “mensen aan de Poemp”. Samen zorgen wij ervoor dat het streekgeheugen over de slijpers bewaard blijft voor het nageslacht!

Walter Caethoven.

*Nijlen - zaal Nilania
zondag 26 oktober 2008 van 14 tot 17 uur:*

Grote Ontmoetingsdag van De Poemp

met een kleine tentoonstelling over het steentje het verhaal van slijpers van bij ons vrolijke Vlaamse deuntjes om mee te zingen met Willy Jacobs maar vooral : tijd om mekaar weer te zien en te babbelen over de tijd van toen en nu

Inkom gratis - Iedereen welkom !

Werkten mee aan dit nummer :

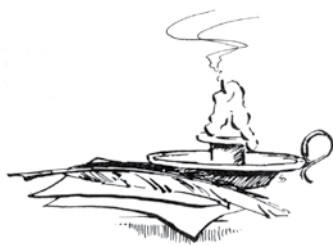
Redactie : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Flor Dieltjens, Frans Lens, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel, Luc Van Roy

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

© 2008 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen : Stort 7 Euro op rekening 853-8126108-62 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en “abo Poemp”.

DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ VIJFTIENDE
REEKS □ NR. 59 □ NAJAAR 2008 □ V. U. : WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN